

Одобрен на Програмен съвет,
координиращ обучението по
специалност “Медицинска сестра”
на 17.03.2026 г.

КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
по
ФИЛОСОФИЯ НА СЕСТРИНСКИТЕ ГРИЖИ. ТЕОРЕТИЧНИ И
ПРАКТИЧЕСКИ ОСНОВИ НА ОБЩИТЕ И СПЕЦИАЛНИТЕ СЕСТРИНСКИ
ГРИЖИ
СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА СЕСТРА“, ОКС „БАКАЛАВЪР“

ТЕОРИЯ

1. Философия и социална значимост на сестринската професия. Мисия и функции на съвременната медицинска сестра.
2. История на сестринството. Възникване и развитие в България.
3. Модели на сестрински грижи.
4. Фундаменталните човешки нужди и тяхната връзка с основните сестрински грижи.
5. Теория на Вирджиния Хендерсон за оказване на грижи.
6. Сестрински процес - същност и етапи
7. Подходи за осигуряване на качествени и непрекъснати сестрински грижи - Анализ и оценка на състоянието на болния. Сестринска диагноза и клинично наблюдение.
8. План за сестрински грижи - етапи на планиране
9. Комуникация – същност, видове. Комуникации в дейността на медицинската сестра. Алгоритъм за педагогически и комуникативни умения.
10. Модели, свързани с понятията “здраве – болест”. Поведение на медицинската сестра.
11. Системи на организация на работата на медицинската сестра в лечебно-профилактичните заведения.
12. Структура на здравеопазната система в България – здравна служба.
13. Същност и значение на хигиенните сестрински грижи.
14. Участие на медицинската сестра в осъществяване на лечебно – охранителния режим при възрастни и деца. Видове режим на болните.
15. Асептика и антисептика. Същност. Стерилизация – видове, качество и контрол.
16. Асептика и антисептика Дезинфекция – видове, методи и контрол.
17. Вътреболнични инфекции. Класификация. Специфични задължения на медицинската сестра при борба с вътреболничните инфекции.
18. Задължения на медицинската сестра при приемане и предаване на дежурството. Рапорт – основни части и видове.
19. Медицинска документация и отговорност на медицинската сестра.
20. Задължения на медицинската сестра при приемане, настаняване, превеждане и изписване на възрастен и дете в лечебното заведение.
21. Антропометрични измервания.
22. Визитация – видове. Организация - подготовка, превеждане и извеждане на визитация.

23. Видове болнични легла. Грижи за комфорта и безопасността на пациента.
24. Подготовка на отдиха и съня при възрастни и деца.
25. Наблюдение на външния вид и общото състояние при възрастни и деца.
26. Хранене – рационално и лечебно. Принципи.
27. Видове диети. Организация на лечебното хранене.
28. Хранене на кърмаче – естествено, изкуствено и смесено.
29. Предимства на майчината кърма. Правила при кърмене.
30. Температура – физиология и патологични отклонения. Сестрински грижи при треска. Регистрация.
31. Пулс – физиология, качества и отклонения. Регистрация.
32. Дишане – физиология и патологични отклонения. Кислородотерапия. Регистрация.
33. Кръвно налягане – физиология и патологични отклонения. Регистрация.
34. Урина – физиология и патологични отклонения. Регистрация
35. Дефекация - физиология и патологични отклонения. Наблюдение на дефекацията при възрастен и деца.
36. Лекарства. Начини и правила за приложението им.
37. Задължения и отговорности на медицинската сестра при изписване, получаване, разпределение и съхранение на лекарствата.
38. Спешен лекарствен шкаф. Отчет на лекарствените средства.
39. Физиолечение – същност. Видове физиолечебни процедури при възрастни и деца.
40. Приложение на клизми. Видове клизми. Задължения на медицинската сестра.
41. Инжекционно приложение на лекарства. Предимства и недостатъци. Общи правила за инжектиране.
42. Правила и техника на подкожна инжекция. Видове инсулини – приложение. Дозиране и на инсулин.
43. Правила и техника на въвкожна инжекция. Кожно – диагностични проби
44. Приложение на серуми и ваксини. Имунизационен календар в Р.България.
45. Правила и техника на мускулна инжекция. Инциденти.
46. Правила и техника на венозна инжекция. Инциденти.
47. Инжекционно приложение на антибиотици. Профилактика и борба със страничните явления при прилагането им.
48. Инфузионна терапия – същност, показания и противопоказания. Видове инфузионни разтвори.
49. Кръвни групи. Трансфузия на кръв и кръвни продукти. Правила и техника при хемотрансфузия.
50. Здравно възпитание – роля на медицинската сестра.
51. Формиране на сексуална култура. Семейно планиране.
52. Профилактични прегледи на активното население.
53. Участие на медицинска сестра в профилактиката на социално значимите заболявания. Стрес – профилактика.
54. Укрепване на семейното здраве. Задачи на медицинската сестра.
55. Същност на понятието съзнание.
56. Подготовка за изследване на неврологично болен - очни дъна, ЕЕГ, рентгеново изследване.
57. Сестрински грижи при болни с менингит и енцефалит.
58. Сестрински грижи при болни мозъчен инсулт - хеморагичен и исхемичен.
59. Сестрински грижи за болни с тумори на главата и гръбначния мозък.
60. Епилепсия - грижи и поведение на медицинската сестра.

61. Сестрински грижи за болни с травми на нервната система.
62. Сестрински грижи при възрастни и деца с онкологични заболявания.
63. Основни принципи на лечение на онкологичните заболявания- химиотерапия, лъчетерапия. Борба с болката.
64. Деонтологични проблеми в онкологията. Роля и място на медицинската сестра в онкологията.
65. Обща концепция за палиативните грижи. Основни грижи и задачи на палиативните грижи.
66. Хоспис. Хосписни грижи – същност и задачи.
67. Хранене на терминално болни. Малнутриция.
68. Здраве и болест. Норма и абнорменост. Етиология на психическите заболявания.
69. Психични проблеми в детската възраст. Роля и място на медицинската сестра.
70. Психични проблеми в старческата възраст.
71. Терапия на психичните заболявания. Участие на медицинската сестра в лечението и грижите в домашна обстановка.
72. Организация на медицинското обслужване на децата.
73. Детска консултация, хоспитализъм.
74. Сестрински грижи при деца със заболявания на дихателната система.
75. Сестрински грижи при деца със заболявания на храносмилателната система.
76. Сестрински грижи при деца със заболявания на ендокринната система и обмяната на веществата.
77. Сестрински грижи при деца със заболявания на съединителната тъкан.
78. Сестрински грижи при деца със заболявания на пикочо-отделителната система.
79. Сестрински грижи при деца със заболявания на кръв, кръвотворни органи и лимфна система.
80. Сестрински грижи при деца със заболявания на нервната система.
81. Сестрински грижи при деца със заболявания на сърдечно-съдовата система.
82. Сестрински грижи при деца с наследствени заболявания.
83. Медико-генетична консултация.
84. Имунитет, имунодефицитни състояния и имунопрофилактика.
85. Спешни състояния в детската възраст.
86. Обучение на бъдещата майка – дородов патронаж.
87. Грижи за гърдите на бременната и родилката. Подготовка и провеждане на кърмене. Профилактика при мастит.
88. Грижи за новородено с повишен риск - недоносено, родови травми.
89. Имунопрофилактика и скрининг в отделение за новородени – документация.
90. Грижи за новородено с иктер. Поведение на медицинската сестра.
91. Грижи за новороденото – в родилна зала, неонатологично отделение и в дома на новороденото.
92. Лечение и профилактика при инфекциозните заболявания.
93. Сестрински грижи при болни с чревни инфекции.
94. Сестрински грижи при болни с капкови инфекции.
95. Сестрински грижи при болни с вирусен хепатит.
96. Поведение и грижи на медицинската сестра при болни със СПИН /HIV/.
97. Видове увреждания – основни понятия.
98. Общуване с лица с увреждания.
99. Сестрински грижи при спешни случаи на лица с увреждания.
100. Сестрински грижи при затруднения свързани с жизнените функции на лица с

увреждания.

101. Видове заведения за услуги за лица с увреждания.
102. Нормативна уредба за лица с увреждания.
103. Помощни технически средства за хора с увреждания.
104. Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания и операции на окото.
105. Спешни състояния в очната практика – алгоритъм на поведение на медицинската сестра.
106. Алгоритъм на поведение на медицинската сестра при кръвотечение от носа. Участие при извършване на предна и задна тампонада.

ПРАКТИКА

1. Приготвяне на дезинфекционни разтвори.
2. Антропометрични измервания.
3. Системи за транспорт на болен.
4. Медицинска документация за възрастен и новородено. Отговорност на медицинската сестра.
5. Подрезждане на открито, закрито и кърмаческо легло.
6. Подрезждане на легло с тежко болен. Хирургическо легло.
7. Хигиенни грижи при тежко болен. Сутрешен и вечерен тоалет.
8. Хигиенен тоалет на тежко болен. Частична баня.
9. Смяна на бельо на тежко болен.
10. Тоалет против декубитус.
11. Тоалет на гениталиите.
12. Визитация – подготовка, провеждане и извеждане.
13. Хигиенни грижи в кърмаческа възраст. Къпане и повиване на кърмаче.
14. Задължения на медицинската сестра при приемане и предаване на дежурството. Рапорт.
15. Специален тоалет на очи, уши и устна кухина при възрастни и деца.
16. Изготвяне на требвателен лист. Хранене на тежко болни – възрастен и дете.
17. Поведение на медицинската сестра при хранене на пациенти със сонда.
18. Запознаване с температурен лист. Измерване и регистриране на температурата. Сестрински грижи при треска.
19. Изследване и регистриране на пулс.
20. Изследване и регистриране на дишане. Кислородотерапия – участие на медицинската сестра.
21. Измерване и регистриране на кръвно налягане.
22. Вземане на урина за изследване. Събиране на диуреза. Измерване на относително тегло.
23. Наблюдение на дефекация. Вземане и изпращане на материали за изследване.
24. Наблюдение на хрочки. Вземане и изпращане на хрочка за изследване.
25. Задължения и отговорности на медицинската сестра при изписване и получаване на лекарства.
26. Разпределение и съхранение на лекарства. Спешен лекарствен шкаф. Отчет на лекарствените средства.
27. Задължения на медицинската сестра при перорално приложение на лекарствени средства.

28. Приложение на лекарствени средства в очи, уши, нос, кожа и лигавици.
29. Местно приложение на топлина. Поставяне на грейка, съгреваещ компрес.
30. Местно приложение на топлина – синапизми, вендузи.
31. Местно приложение на студ – мехур с лед, студен компрес.
32. Местно приложение на студ – влажно обвиване.
33. Закаляване. Масаж и гимнастика.
34. Подготовка и извършване на клизми при възрастен и кърмаче. Грижи за болен с метеоризъм. Поставяне на газова тръба.
35. Грижи за агонизиращ и починал болен.
36. Запознаване със спринцовката – видове. Подготовка за инжектиране – аспириране на лекарствено средство от ампула, флакон и банка.
37. Правила и техника на подкожна инжекция.
38. Приложение на инсулин.
39. Правила и техника на въвкожна инжекция.
40. Правила и техника на мускулна инжекция.
41. Правила и техника на венозна инжекция.
42. Осигуряване на траен периферен венозен път.
43. Разтваряне и дозиране на антибиотици.
44. Проби за чувствителност.
45. Правила и техника при инфузия.
46. Задължения на медицинската сестра при определяне на кръвни групи.
47. Трансфузия на кръв и кръвни продукти.
48. Вземане, съхранение и транспорт на кръв за лабораторни изследвания.
49. Плеврална пункция – подготовка, асистиране, изпращане на плеврален пунктат за изследване.
50. Катетеризация на жена и промивка на пикочен мехур.
51. Коремна пункция – подготовка, асистиране, изпращане на пунктат за изследване.
52. Електрокардиография.
53. Стомашна промивка.
54. Костно-мозъчна пункция – подготовка, асистиране, изпращане на материал за изследване.
55. Лумбална пункция – подготовка, асистиране, изпращане на ликвор за изследване.
56. Превръзка на глава и тил.
57. Превръзка на горен крайник.
58. Превръзка на долен крайник и тазобедрена става.
59. Превръзка на гръден кош и млечна жлеза.
60. Подготовка на превързочен материал за стерилизация.
61. Подготовка на операционно бельо и облекло за стерилизация.
62. Общ хирургичен инструментариум.
63. Специален хирургичен инструментариум.
64. Хирургична дезинфекция на ръце.
65. Обличане на операционно облекло.
66. Подготовка на операционна инструментална маса за операция.
67. Подготовка и зареждане на превързочна количка.
68. Обработка на асептична рана и сваляне на конци.
69. Обработка на септична рана – дренажи. Вземане и изпращане на раневи секрет за антибиограма.

70. Подготовка на анестезиологичната сестра за инхалационна маскова анестезия.
71. Подготовка на анестезиологичната сестра за ендотрахеална интубационна анестезия.
72. Подготовка на анестезиологичната сестра за венозна анестезия.
73. Подготовка на анестезиологичната сестра за проводна анестезия – спинална, епидурална, регионална, блокади.
74. Сестрински грижи при болни с остра дихателна недостатъчност. Дихателна реанимация – осигуряване на проходими дихателни пътища методи, алгоритъм на поведение.
75. Сестрински грижи при болни с трахеостома – алгоритъм на поведение.
76. Поведение и сестрински грижи при остро спиране на циркулацията (клинична смърт). Кардиопулмонална ресусцитация – алгоритъм на поведение.
77. Обработка на новородено – Къпане на кърмаче, обработка на пъп и кожа.
78. Антропометрия на новородено.
79. Кърмене – правила, пози и предимства за майката и новороденото.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Ангелов, Л., и кол. Ръководство по дезинфекция и стерилизация в медицинската и стоматологичната практика. София, ИК ВАП, 2006
2. Белолев, Й. Грижи за болния и сестринска техника. София, МИ –АРСО, 2000
3. Борисова, С., Прилагане на сестринския процес в практиката на медицинската сестра. СТЕНО, 2013
4. Борисова, С. Новата роля на патронажната медицинска сестра в пълноценната грижа за деца до 3 години. Варна, 2018
5. Генова, К., Д. Гроздева, С. Борисова, Т. Цветкова. Дете – норма и патология. Компендиум по сестрински грижи. Учебник за студенти от професионално направление „Здравни грижи“, образователно-квалификационна степен „Бакалавър“. Първо издание. Изд. Медицински университет – Варна, 2017
6. Георгиев, С. Теоретико-практическо ръководство по анестезиология и интензивно лечение. София, Арсо, 2015
7. Георгиева, А. Дългосрочните грижи – възможност за иновативни сестрински практики. ИК СТЕНО, 2018
8. Георгиева, А. Съвременни аспекти на сестринските грижи за хора с увреждания. ИК СТЕНО, 2018, ISBN 978-954-449-944-0
9. Георгиева, Д. Сестрински грижи за възрастни. Русенски университет „Ангел Кънчев“, Русенски университет, Русе, 2015
10. Георгиева, А., С. Тончева. Сестрински грижи при болни с инфекциозни заболявания – учебник за студенти от специалност „Медицинска сестра“, П/р на С. Тончева, второ преработено и допълнено издание, МУ- Варна, 2018
11. Георгиева, А., С. Тончева. Сестрински грижи за болни с инфекциозни заболявания. Учебник за студенти от специалност “Медицинска сестра”, Под редакцията на С. Тончева, Издателски център на МУ-Варна, Варна, 2012
12. Георгиева, А., С. Тончева. Сестрински грижи за болни с инфекциозни заболявания. Учебно-практическо ръководство за студенти от специалност “Медицинска сестра”, Под редакцията на С. Тончева, Издателски център на МУ-Варна, Варна, 2012
13. Данов, В. Медицински грижи при сърдечно оперирани пациенти. София, УИ - „Св. Климент Охридски“, 2015

14. Егурузе, К. Грижи за онкологично болни – предизвикателства за медицинските сестри. Първо издание, Изд. Сити център, Варна, 2018
15. Егурузе, К. Съвременни аспекти на палиативните сестрински грижи. Първо издание, Изд. Сити център, Варна, 2018
16. Егурузе, К., В. Василева, С. Борисова. Сестрински грижи при неврологично болни. Учебник за студенти от професионално направление „Здравни грижи“, образователно-квалификационна степен „Бакалавър“. Първо издание. Изд. Медицински университет-Варна, 2017
17. Желева, Е. Общи и специални сестрински грижи. Габрово, 2011
18. Иванов, Н., Н. Колев. Интензивна терапия при вътрешните болести. 2007
19. Кръстева, Н., Й. А. Костадинова. Сестрински грижи при хора с увреждания. Пловдив, 2005
20. Манчев, И. и кол. Учебник по неврология за медицински сестри и акушерки. Под. ред. на И. Манчев, Академично издателство "Тракийски университет", Ст. Загора, 2010
21. Мумджиев, Н. Детски болести. Учебник за медицинските колежи. СИЕЛА, 2000
22. Мухина С.А. Теоретични основи на сестринските грижи. Издателски център на МУ – Плевен 2006
23. Налбантов, Б., А. Налбантов. Учебник по акушерство и гинекология. Изд. “Знание” ЕООД, 2003
24. Наръчник – при работа с хора с увреждания, НЦСР, Фламандска организация на хора с увреждания
25. Наръчник за специфични комуникативни умения за работа с хора с увреждания. НЦСР, МТСП
26. Николова, М., С. Борисова. Сестрински процес в хирургичната сестринска практика. Учебник за студенти от професионално направление „Здравни грижи“, МУ- Варна, 2017, с. 162 ISBN 978-619-221-039-7
27. Николова, М., К. Генова, Д. Гроздева, А. Георгиева, Кр. Стамова, В. Василева, М. Нанкова, В. Цветкова, Ст. Янчева. Практическо ръководство за сестрински грижи. Учебно помагало, Изд. МУ–Варна, 2017
28. Николова, М., С. Борисова. Сестрински дейности в анестезиологията и интензивното лечение. Учебник за студенти от професионално направление „Здравни грижи“, МУ-Варна, 2017
29. Попова, С., Н. Кръстева, К. Юрукова. Комуникативни умения и функции на сестринството. ДС Гриф, Пловдив, 2001
30. Радев, Д. Оперативна и превързочна техника. София, Горекспрес, 2002
31. Сербезова, И. Специални акушерски грижи за бременни, раждащи, родилки и новородени. Русе, 2013
32. Спасова, Р. и кол. Медицински стандарти по здравни грижи. Изд. къща „АБ“ ЕООД, Стара Загора, 2008
33. Спасова, Н. Палиативни грижи. Изд. ”Отворено общество”, Добрич, 2005
34. Стамболова, И. Сестрински грижи при соматични заболявания. МУ-София. 2012.
35. Стоименов, Г. и кол., Акушерство и гинекология. Медицина и физкултура, София, 1990
36. Стоянов, И., А. Вълков, Г. Николов. Учебник по УНГ – болести, за общопрактикуващи лекари, средни медицински кадри и стоматолози. Стено, Варна, 2012
37. Танев, Е., Е. Манов. Ръководство за манипулации в медицинската практика. Стара Загора, 2000
38. Тачева, В. Комуникативни умения в медицинската практика. I изд. Варна: СТЕНО; 2014
39. Титянова, Е. Учебник по нервни болести. Обща неврология. Издател: УИ "Св. Климент Охридски", София, 2015
40. Токов, П. Учебник по хирургия за медицински сестри и акушерки. София: АРСО; 2013

41. Тончева, С., П. Загорчев, С. Борисова, Т. Цветкова. Първична здравна помощ – наръчник за медицински сестри. София, Горекс Прес, 2000
42. Тончева, С., Маркова, С., Стамболова, И., и съавт. Семейна медицинска сестра, Учебно помагало, БЧК, София, 2009
43. Тончева, С., С. Борисова. Теоретични основи на сестринските грижи. Учебник за студенти от професионално направление „Здравни грижи“. Варна, МУ-Варна, 2017.
44. Тончева, С. Наръчник Оказване на грижи и помощ в дома на възрастния човек. Славчо Николов и сие, Шумен, 2004
45. Трифонов, З., Хр. Грубчева. Очни болести – учебник за студенти от медицинските колежи. Варна, СТЕНО, 2005
46. Улрих фон Хинтценцерн. Пр. от немски език д-р Васил Тотев, Инфузии. Трансфузии. Парентерално хранене. София, МФ София, 2012
47. Ушева, Н.. Изследователски и образователни аспекти на кърменето. Изд. Медицински университет – Варна, 2015
48. Хендерсон, В. Основни принципи на сестринските грижи. Плевен, ИЦ ВМИ, 2003
49. Шишков, Р. и кол. Психиатрия: Учебник за медицински сестри и акушерки. Изд. Медицински университет – Варна, 2015